

UCHWAŁA NR/...../22
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2022 r.

**w sprawie rozpatrzenia petycji dotyczącej naprawy programów ochrony
powietrza złożonej przez Cech Zdunów Polskich**

Na podstawie art. 18 pkt 20 i art. 30a ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 547 t.j.) oraz art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870 t.j.)

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:

§ 1

Uznaje się za niezasadną petycję złożoną przez Cech Zdunów Polskich w sprawie naprawy programów ochrony powietrza, z przyczyn podanych w uzasadnieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały w zakresie zawiadomienia podmiotu wnoszącego petycję o sposobie jej załatwienia powierza się Przewodniczącemu Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Komisji Skarg, Wniosków i Petycji

Maria Napieracz

Uzasadnienie

W dniu 4 marca 2022 r. do Sejmiku Województwa Podkarpackiego wpłynęła petycja złożona przez Cech Zdunów Polskich w sprawie naprawy programów ochrony powietrza. Przewodniczący Sejmiku Województwa Podkarpackiego realizując zapisy Uchwały Nr V/88/19 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 lutego 2019 r. w sprawie trybu rozpatrywania skarg, wniosków i petycji dotyczących zadań lub działalności Marszałka, Zarządu Województwa Podkarpackiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych przekazał Marszałkowi Województwa Podkarpackiego oraz departamentowi właściwemu merytorycznie w sprawie tj. Departamentowi Ochrony Środowiska ww. petycję celem ustosunkowania się do sformułowanych w niej postulatów.

W przekazanej przez Marszałka Województwa Podkarpackiego odpowiedzi na petycję wskazane zostało że, petycja dotycząca podjęcia „działań niezbędnych do naprawy uchwa” na ten czas nie może być uwzględniona. W treści petycji podnoszone są dwa podstawowe żądania:

- żądanie usunięcia ograniczenia eksploatacji kominków i pieców opalanych drewnem z treści uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego Nr LII/869/18 z dnia 23 kwietnia 2018 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa podkarpackiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw tzw. uchwały antysmogowej.

Zdaniem Zarządu Województwa przyjęta na terenie województwa podkarpackiego uchwała antysmogowa jest neutralna w tym zakresie i nie wprowadziła żadnego ograniczenia w przeciwieństwie do istniejących uchwał antysmogowych w innych województwach, w tym na terenie miasta Krakowa.

- żądanie usunięcia ograniczenia eksploatacji kominków i pieców opalanych drewnem spełniających wymogi ekoprojektu w dni smogowe zawartego w Planach działań krótkoterminowych będących integralną częścią Uchwały Nr XXVII/463/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10...” i Uchwały Nr XXVII/464/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów - z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10...” Zdaniem Zarządu Województwa przyjęte na terenie województwa podkarpackiego uchwały naprawcze w sprawie określenia programów ochrony powietrza wraz z planami działań krótkoterminowych w sytuacjach kryzysowych mają na celu ograniczanie szkodliwego oddziaływania wysokich stężeń pyłu zawieszzonego PM10 na zdrowie i życie mieszkańców.

W ww. uchwałach ograniczenie obowiązuje wyłącznie gdy występują w terenie stężenia przekraczające poziom informowania lub alarmowy (przypadające kilka razy w roku) oraz gdy kominek jest dodatkowym źródłem ciepła zostało wprowadzone ograniczenie w eksploatacji kominków. W związku z tym, że zgodnie z rozporządzeniem Komisji Europejskiej dopiero od 1 stycznia 2022 r. dostępne na rynku kominki muszą spełniać wymogi ekoprojektu na terenie województwa zainstalowane są głównie kominki, które nie spełniają tego rozporządzenia. Z tego powodu zakaz ten w sytuacjach kryzysowych powinien być nadal utrzymany.

- z treści petycji wynika również, że lista argumentów za zmianą obowiązujących uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie programów ochrony powietrza sprecyzowana została w załączonych do petycji dokumentach. Załącznik ten głównie odnosi się do treści programów ochrony powietrza uchwalonych na terenie województwa małopolskiego oraz województw mazowieckiego i lubelskiego.

Uzasadniając swoje stanowisko i odnosząc się do poszczególnych argumentów zawartych w treści petycji wraz z załącznikiem stwierdzić należy, że: przytoczone wyżej uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie określenia programów ochrony powietrza mają rolę naprawczą ze względu na występujące w województwie podkarpackim przekroczenia zanieczyszczeń pyłowych. Spalanie paliw stałych, w tym drewna wiąże się z emisją pyłu do powietrza. Z tego powodu urządzenia grzewcze opalane paliwami stałymi były brane pod uwagę w przedmiotowych programach. Uchwały te nie odnoszą się do emisji dwutlenku węgla (CO₂) jak wskazano w petycji i rolę programów naprawczych w zakresie jakości powietrza nie może być cytuję „...*promowanie ogrzewaczy pomieszczeń opalanych odnawialną biomasą leśną, spełniających wymagania EKOPROJEKTU..*”. Ponadto uchwały te nie zakazują eksploatacji zarówno kotłów jak i kominków oraz innych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe spełniających wymogi ekoprojektu, w tym na węgiel i drewno (drewno kawałkowe, pellet, brykiet drzewny). W przypadku kotłów na paliwo stałe dopuszczają nawet eksploatację „kotłów klasy 5”, a z pozostałych klas przewidują wymianę urządzeń na spełniające wymogi EKOPROJEKTU według określonego harmonogramu kończącego się w 2027 r., który wprowadziła Uchwała Sejmiku Województwa Podkarpackiego Nr LII/869/18 z dnia 23 kwietnia 2018 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa podkarpackiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw tzw. uchwała antysmogowa. Ponadto uchwała ta w § 6 wprowadziła jedynie zakaz stosowania paliw stałych, które nie spełniają wyznaczonych kryteriów jakościowych, tj. *węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla, mułów i flotokoncentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem, paliw o uziarnieniu poniżej 5 mm i zawartości popiołu 15% oraz biomasy stałej, której wilgotność w stanie roboczym przekracza 20%*. Należy podkreślić, że właśnie z uwagi na specyfikę naszego regionu o wysokim procencie zalesienia, możliwość wprowadzenia zakazu eksploatacji urządzeń grzewczych opalanych drewnem nigdy nie była brana pod uwagę.

Podejmowanie przez Samorząd Województwa Podkarpackiego działań zmierzających do poprawy jakości powietrza jest obowiązkiem ustawowym,

wynikającym z zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska oraz Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (tzw. dyrektywy CAPE). Bezpośrednią przyczyną tych działań jest stwierdzana zła jakość powietrza w ramach corocznej „Oceny jakości powietrza” opracowywanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w oparciu o wyniki pomiarów monitoringu jakości powietrza. Przeprowadzane diagnozy jakości powietrza wykazują jednoznacznie, że źródłem zanieczyszczeń, których wartości dopuszczalne od lat są przekraczane, jest spalanie złej jakości paliw w starych, pozaklasowych kotłach w domach jednorodzinnych. Z tego powodu w wielu miejscach województwa podkarpackiego odnotowano obszary przekroczeń pyłów zawieszonych PM10, pyłu PM2,5 oraz rakotwórczego benzo(a)pirenu, które są wywołane w szczególności tzw. niską emisją, czyli emisją z niskich kominów kotłowni komunalno-bytowych. Zgodnie z art. 91 ust. 3a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska *„...dla stref, w których są przekroczone poziomy dopuszczalne lub docelowe substancji w powietrzu, zarząd województwa opracowuje projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza lub jego aktualizacji, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych, o którym mowa w art. 92...”*. Plan działań krótkoterminowych odnosi się do działań kryzysowych w przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczenia poziomu alarmowego, informowania, dopuszczalnego lub docelowego i ma na celu zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń i ograniczenie skutków oraz czasu trwania zaistniałych przekroczeń. Odnosi się to do ochrony zdrowia i życia mieszkańców województwa, w tym w szczególności do ochrony wrażliwych grup ludności, tj. dzieci, kobiet w ciąży, osób starszych oraz osób z chorobami układu oddechowego czy układu krążenia. W sytuacji wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego, informowania, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu zgodnie z art. 92 ust 1d ustawy Prawo ochrony środowiska, wojewódzkie centrum zarządzania kryzysowego informuje właściwe organy o konieczności podjęcia działań określonych planem działań krótkoterminowych. Zgodnie z tymi wymogami prawnymi obowiązujące na terenie województwa podkarpackiego programy ochrony powietrza uwzględniają plany działań krótkoterminowych. Jak wskazano w uchwałach (str. 327 Pop dla strefy podkarpackiej i str. 167 pop dla strefy miasto Rzeszów) *„...celem wdrażania działań krótkoterminowych jest niedopuszczenie do przekroczenia poziomów alarmowych, informowania, dopuszczalnych lub docelowych albo w przypadku ich przekroczenia jak najszybsze obniżenie stężeń tych zanieczyszczeń w powietrzu...”*. Opracowanie planów działań krótkoterminowych było wymagane przepisami prawa ze względu na występujące w województwie w sezonie grzewczym przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszzonego PM10 i pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu. Określony w obwieszczeniu Ministra Środowiska z dnia 12 kwietnia 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu - poziom dopuszczalny (norma średniodobowa) wynosi 50 µg/m³, natomiast poziom informowania stanowi 200% tej normy a poziom alarmowy 300%. We wdrożonych na terenie województwa

Planach działań krótkoterminowych zdefiniowane zostały działania na Poziomie 2 (kolor pomarańczowy) przy ryzyku przekroczenia poziomu informowania oraz na Poziomie 3 (kolor czerwony) przy ryzyku przekroczenia poziomu alarmowego. W każdej z ww. szczególnej sytuacji zagrażającej zdrowiu i życiu mieszkańców w Tabeli 4-2 Zakres i rodzaj działań krótkoterminowych oraz sposób postępowania dla pyłu PM10 w obydwu programach określono m.in. działania, które mogą się przyczynić do doraźnego obniżenia niebezpiecznych stężeń pyłu zawieszonego poprzez „ogrzewanie mieszkań przez mieszkańców lepszym paliwem”, „stosowanie się do zakazu spalania odpadów w instalacjach do tego nieprzeznaczonych”, „zakaz wjazdu samochodów ciężarowych powyżej 3,5 t, do miast (oprócz pojazdów obsługujących miasto)” oraz wskazane w petycji działania o kodzie SPkIIIPk i SPkIIIIPk „zakaz palenia w kominkach” - z zastrzeżeniem, iż nie dotyczy on tych gospodarstw domowych, gdzie kominek jest jedynym źródłem ogrzewania. Działania te powinny być wdrażane przez mieszkańców w momencie ogłoszenia przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przy współdziałaniu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Rzeszowie ryzyka przekroczenia poziomu informowania czy poziomu alarmowego określonego dla pyłu zawieszonego PM10, czyli jak określono w petycji „w dniach smogowych”. Wprowadzając takie rozwiązanie doraźne w momencie bardzo wysokich stężeń pyłu zawieszonego PM10 powodowanych przez spalanie paliw stałych (najczęściej węgla), spalanego w starych kotłach w zabudowie jednorodzinnej wzięto również pod uwagę eksploatowane kominki i inne podgrzewacze. Należy tu zaznaczyć, że współcześnie wraz z pojawieniem się budynków wyposażonych w instalacje centralnego ogrzewania z kotłem na paliwa stałe, gaz czy olej, kominki zaczęły pełnić rolę dodatku, z którego często korzysta się dla rekreacji. Ponadto często ze względów finansowych eksploatowane istniejące urządzenia, w tym kotły i kominki nie są najwyższej klasy oraz nie spełniają wymogów EKOPROJEKTU. Obowiązek spełnienia zaostrzonych wymogów emisyjnych określonych w rozporządzeniu Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonywania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe – dotyczący oferowanych na rynku ogrzewaczy, w tym między innymi kominków wszedł dopiero od 1 stycznia 2022 r.

Mając na względzie fakt, że nie należy ograniczać społeczeństwu możliwości ogrzewania pomieszczeń w których żyją lub pracują ani korzystania z ciepłej wody wprowadzając doraźny „zakaz palenia w kominkach” zastrzeżono, iż nie dotyczy on tych gospodarstw domowych, gdzie kominek jest jedynym źródłem ogrzewania.

Dni (doby) kiedy na terenie województwa podkarpackiego występuje ryzyko wystąpienia poziomu informowania czy alarmowego jest tylko kilka czy kilkanaście w roku. Na zaistniałe sytuacje ma wpływ nie tylko emisja z danego terenu ale również emisja z napływu z terenów sąsiednich i spoza województwa oraz sytuacja atmosferyczna w danej chwili. Występują one w sezonie grzewczym, przy dużych spadkach temperatur i przy ciszach wiatrowych. Na terenie województwa

podkarpackiego w skali roku takich sytuacji nie jest dużo (w 2018 r. – 5 dni, 2019 r. – 13 dni, a 2020 r. - 28 dni). Zdaniem Zarządu Województwa wprowadzony w ramach Planu działań krótkoterminowych czasowy zakaz eksploatacji kominków, gdy nie stanowią one jedyne źródła ogrzewania jest zgodny z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych. W załączniku do rozporządzenia zakaz taki został wskazany wśród przykładowych możliwych działań krótkoterminowych.

Nie jest prawdziwe twierdzenie zawarte w petycji, że programy ochrony powietrza wraz z planami działań krótkoterminowych uchwalone przez Sejmik Województwa Podkarpackiego nie zostały poddane opiniowaniu społecznemu. Jak wskazano w uzasadnieniach do uchwał projekty zostały poddane w 2020 r. pełnym procedurom wymaganym prawem, w tym opiniowaniu przez lokalne samorządy oraz przez organizacje pozarządowe. W związku z kierowanymi uwagami projekty programów były zmieniane i były dwukrotnie udostępnione społeczeństwu w celu przedstawienia swoich opinii. Drewno wraz z węglem zostało w programach zestawione w grupie paliw stałych bo w taki sposób odnoszą się w swojej treści rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 – dotyczące ekoprojektu dla kotłów i 2015/1185 – dotyczące ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy. Obowiązujące na terenie województwa podkarpackiego programy ochrony powietrza w działaniu o kodzie PsEdEk mają zapisany obowiązek prowadzenia edukacji ekologicznej przez samorządy gminne, powiatowe i wojewódzkie, która może obejmować szerokie działania w tym może być realizowana przez kampanie dotyczące prawidłowego spalania paliwa w kotłach czy podgrzewaczach. Mając na względzie powyższe ustalenia, biorąc pod uwagę stan faktyczny i prawny Marszałek Województwa wniósł o uznanie przedmiotowej petycji za niezasadną. Komisja Skarg, Wniosków i Petycji Sejmiku Województwa Podkarpackiego po dokonaniu szczegółowej analizy zarówno treści petycji jak i odpowiedzi na petycję przychyliła się do stanowiska zaprezentowanego przez Marszałka Województwa Podkarpackiego.

Mając na względzie powyższe uznać należy przedmiotową petycję za niezasadną.

Przewodnicząca
Komisji Skarg, Wniosków i Petycji

Maria Napieracz